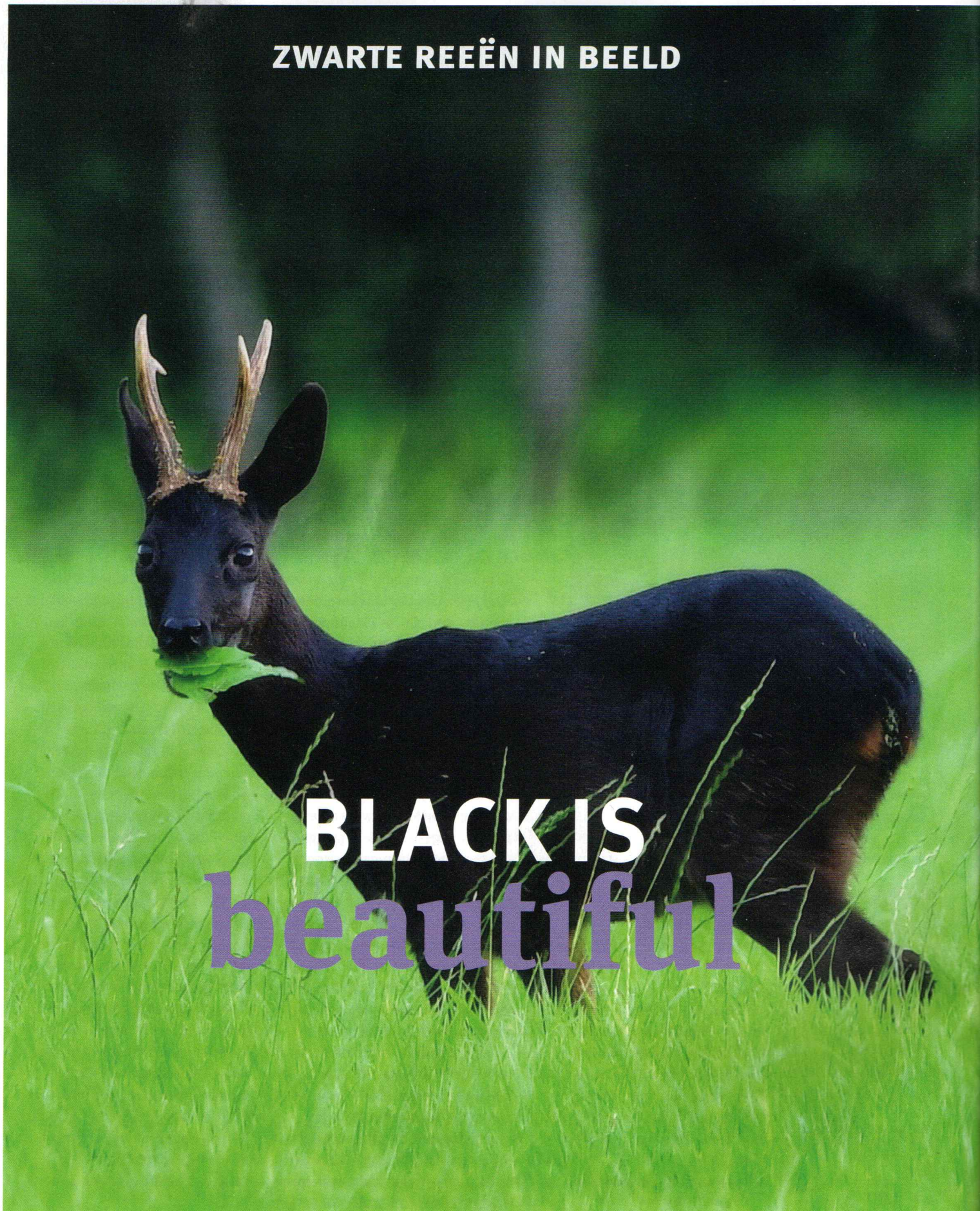

ZWARTE REEËN IN BEELD

BLACK IS
beautiful

De haarkleur bij reeën varieert normaal van roodbruin tot vaalgeel en alles wat daartussen zit. Maar soms loopt er een zwart ree. Nog uitzonderlijker zijn witte en bonte reeën. Van de kleurafwijkingen komt zwart het meeste voor, en dan met name in het oosten van Nederland. Ook elders in Nederland kun je zwarte reeën tegenkomen, bijvoorbeeld in Brabant (Groene Woud/Kampina).

Bas Worm maakte deze beeldreportage van zwarte reeën in Twente.

TEKST EN FOTO'S BAS WORM

THEMANUMMER

REE

Zwarte en bonte reeën vormen geen aparte ondersoort, maar hebben een afwijkende pigmentsamenstelling ten opzichte van de meeste andere reeën. Witte en bonte reeën hebben gebrek aan pigmentstof in hun huid en haar. Zwarte reeën hebben juist (veel) meer van het zwarte pigment in hun huid en haar. Dit wordt ook wel 'melanisme' genoemd. Zwarte geiten kunnen zwarte kalveren krijgen, maar dat hoeft niet. Ongeveer 5% van de populatie in Nederland is zwart, in Noord(west)-Duitsland loopt het aandeel zwarte reeën in sommige gebieden op tot 30 à 40%. Toch zal een populatie nooit geheel zwart worden, ook niet als daar actief op beheerd wordt, omdat het gen voor zwarte kleuring recessief is. Dat betekent dat het niet-dominant is en ook nooit zal worden. Slechts als beide ouders het gen voor zwarte haarkleur hebben, bestaat de kans dat een kalf zwart is.

EERSTE MELDINGEN

G.J. van Heek schreef in 1950 in zijn boek 'Reewild in Nederland' dat rond 1923 het eerste zwarte ree in Nederland is gezien. In De Nederlandse Jager worden echter al eerder meldingen van zwarte reeën gedaan: in december 1895 een geit nabij Eibergen, in november 1897 een geit bij Dedemsvaart en in dezelfde maand een bok bij Laren, in december van dat jaar een zwart ree bij Doorwerth, in oktober 1907 een bok bij Bathmen en in 1912 eveneens een bok bij Markelo. Ten slotte werden tijdens de Eerste Wereldoorlog ook zwarte reeën gezien op de Hoge Veluwe. De eerstgenoemde locaties lijken erop te wijzen dat zwarte reeën - waarover al omstreeks het jaar 980 wordt bericht - vanuit Noordwest-Duitsland hun entree in het oosten van Nederland hebben gemaakt (Meyer-Brenken, 1970).

Zwarte reebokken zetten geweien op van mindere kwaliteit? Deze bok laat zien dat die veronderstelling gerust naar het rijk der fabelen verwezen kan worden

Bruine geiten krijgen... soms een zwart kalf. Of krijgen, zoals op deze foto is te zien, twee kalveren waarvan er een bruin en een zwart is

Zwarte reeën moet je niet verwarren met zwart damwild zoals dat op de Veluwe voorkomt. In het geval je meerdere zwarte dieren in een roedeltje tegenkomt, zal het aanspreken niet zo'n probleem zijn...

... Maar zo'n damhinde alleen zou het voor de wat minder in het terrein bekende wandelaar of natuurbioscoop wellicht toch wat lastiger maken...

Zwarte reekalveren zijn vaak de eerste maanden niet echt zwart maar meer bruin-zwart van kleur. Pas na de eerste verharing kleuren ze meer zwart. Maar ook daar zijn uitzonderingen op: dit kalf heeft op 20 juli al een diepzwarte kleur

FOTO TON HEEKELAAR

Ook op de Veluwe kun je zwarte reeën aantreffen

Schieten of sparen? Zwarte reeën worden nooit dominant. De zwarte kleur vererft recessief. Meestal is het aandeel zwart in een gebied niet groter dan 5 %, als het al voorkomt. In sommige gebieden kan het percentage zwart reewild wat hoger pieken, maar dit is meestal van tijdelijke aard

AANNAMES

Er bestonden over zwart reewild nogal wat aannames die uiteindelijk niet houdbaar bleken. Zo werd in sommige literatuur een verband gelegd tussen zwarte reeën en de habitat waarin ze voorkomen, namelijk moerassen en heideterreinen. Ook zouden zwarte reeën kleiner zijn en de bokken een weinig imposant gewei opzetten, donker van kleur met weinig pareling. Inmiddels weten we dat er geen relatie bestaat tussen zwarte reeën en de omgeving waarin ze leven.

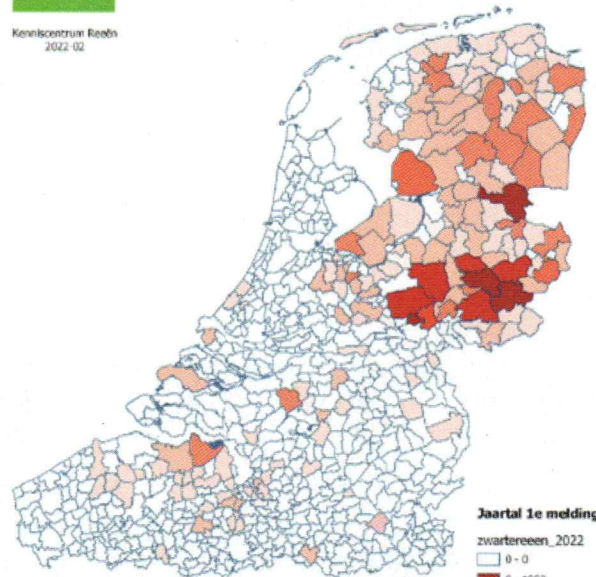
Van oorsprong komen zwarte reeën weliswaar uit een gebied met een groot aandeel moerassige veengebieden en broekbossen (Noordwest-Duitsland), maar tijdens de daaropvolgende verspreiding is geen voorkeur voor een specifieke habitat geconstateerd. We treffen in ons land zwarte reeën juist vaak aan op de hoge (en droge) zandgronden! Ook de aanname dat zwarte reebokken mindere geweien op zouden zetten, moet naar het rijk der fabelen worden verwezen. Net als bij de regulier gekleurde bokken heb je zwarte bokken met een sterk en bokken met een minder zwaar gewei. Daarnaast is op grond van onderzoek aan geschoten stukken vastgesteld dat er geen significant verschil is in afmeting of gewicht tussen zwarte en bruine reeën. Dat zwarte reeën vaak als kleiner worden ingeschat heeft waarschijnlijk te maken met optisch bedrog: ‘zwart kleedt slank af’.

Door de afwijkende kleur is een zwart ree gemakkelijk te herkennen, waardoor het vaak langjarig is te volgen. Dit is echter niet altijd het geval. In een Twents bosgebied waar ik al 30 jaar kom, zag ik vorig jaar voor het eerst een zwart ree(geit). Het bleef echter bij die ene observatie, daarna leek het van de aardbodem verdwenen. Zo blijft het ree ons voor raadsels stellen. •

Meldingen lokaties zwarte reeën Nederland

Kenniscentrum Reeën
2022-02

Jaartal 1e melding
zwartereen_2022

0 - 0
0 - 1900
1900 - 1920
1920 - 1940
1940 - 1960
1960 - 1980
2000 - 2010
2010 - 2020
2020 - 2022

FOTO KENNISCENTRUM REEËN

Verspreidingskaart zwarte reeën op basis van eerste waarnemingen

Een zwarte bastbok? Nee, een bok die in de schaduw staat en door het tegenlicht extra donker afsteekt. Rustig blijven observeren tot het dier de zon in stapt...

**Zwarte reeën
zouden kleiner zijn
en de bokken een
weinig imposant
gewei opzetten**

Een zwarte bok in het coulisselandschap van de hoge zandgronden. Deze bok werd op verzoek van de jachthouder gespaard. Helaas werd hij de volgende winter dood in een greppel gevonden; doodsoorzaak onbekend. Een paar jaar extra dit exemplaar kunnen volgen was interessant geweest

Dezelfde bok als op de vorige foto, maar nu flehmend in de bronstijd. Welke kleur kalveren zou dit paar voortbrengen?

Ruim 30 jaar kom ik op een landgoed in Twente. Nooit zwarte reeën gezien. Maar op een ochtend in november staat opeens een sprong met een zwarte geit in de berijpte heide. Na die ochtend nooit meer gezien. Waar blijft zo'n dier?

Deze jonge reebok laat zien dat niet alle zwarte reeën volledig zwart zijn. Op de buik en hals kleurt de vacht meer zwart-bruin. Deze bok hoopte ik ook langer te kunnen volgen, maar kwam om in het verkeer

Altijd blijven opletten. Ook onderweg, als je van je veld naar huis rijdt. Zo zag ik vlak bij huis op een flinke afstand deze sprong van zes reeën. De derde van links is een zwart exemplaar

Op liefdespad...

